

ný, nemůže sama o sobě odvodnit nárok žalobcův na vyšší mzdu. Žalobce také neuvedl žádné jiné okolnosti, které by opodstatňovaly nárok takový, zejména, že se v účtu zmýlil, že ceny železa, mzdy stouply a pod. Žalobce označil při zadání díla mzdu 1.800 až 1900 K jako takovou, kterou bude asi požadovati, a, požaduje po provedení díla mzdu 1928 K, byl prohlášením svým vázán a nemůže požadovati vyšší peníz, byť by tento i znalci za přiměřený byl uznán. Zdráhal-li se žalovaný požadovaný peníz zaplatiti, byl žalobce oprávněn soudně jej vymáhati, ale pouze 1928 K, ne však více. Příčilo by se zásadám slušnosti, by zhotovitel jednou stanovenou mzdu mohl zvyšovati proto, že zákazník žádá účet podrobný nebo nechce jej uznati. Žalobce mohl žádati pouze zaplacení 1928 K, které žalovaný zaplatil. Další žádání žalobní je tedy neodůvodněné a bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Podá-li podnikatel, jemuž přísluší podle § 1152 obč. zák. nárok na přiměřenou mzdu, zákazníkovi účet za zhotovené dílo, v němž sděluje, kolik mzdy žádá, dává tím na jevo, že uznává, že mzda jím účtovaná jest přiměřenou a že mu zákazník za práci nedluhuje více než účtovanou částku. Účtuje-li méně, než by činila mzda přiměřená, nelze tomu jinak rozuměti, než že se spokojuje s nižší mzdou a se vzdává nároku na přiměřenou mzdu vyšší, předpokládajíc ovšem, že neúčtuje méně pouze následkem omylu, pro který podle §§ 871 a nasl. obč. zák. může svému účtu odporovati. Uznáním, že dluh zákazníkův nečiní více než kolik bylo účtováno, a zřeknutím se mzdy vyšší, zanikne právo podnikatelovo, domáhati se dodatečně zvýšení mzdy, třeba by zvýšení to bylo přiměřeným. Nemůže tedy již žádati větší než účtovanou odměnu ani tehdy, když zákazník účtu neuzná a zdráhá se jej zaplatiti. Jinak by bylo věc posouditi jen, kdyby podnikatel, zasílaje účet, učinil zákazníkovi pouhou nabídku, by se s ním dohodl o mzdě a jen k tomu účelu mu sdělil, kolik mzdy žádá. V tomto případě nebyl by podnikatel účtem vázán, kdyby ho zákazník neuznal. Podnikatel musí však zřetelně dáti na jevo, že zasílá účet jen jako nabídku k dohodě, poněvadž dle zvyklostí poctivého obchodování nelze takový úmysl předpokládati a nelze jej shledati v prostém zaslání účtu, není-li připojena výhrada, že bude po případě žádána vyšší mzda, nebude-li účet uznán. V případě, o nějž jde, zaslal žalobce žalovanému účet za konanou práci nevyhradiv si, účtovati po případě více, kdyby žalovaný účtu neuznal. Ačkoliv dle zjištění prvé stolice byla by přiměřenou odměna 2428 Kč 40 h, účtoval žalobce pouze 1928 Kč a to, jak udává, proto, že nechtěl učiniti vyššího účtu, když při přijímání práce odhadl náklad přibližně na 1800—1900 K. Žalobce žádal tedy vědomě méně, než byl žádati oprávněn, z čehož plyne, že se vzdal práva na přiměřenou mzdu vyšší. Nemůže tedy již žádati více, než co žalovanému účtoval.

Čís. 1699.

Prodej movité věci s výhradou zpáteční koupě jest kupní smlouvou pod odkládací novinkou, že podatel věci, jež dává se současně za kupní cenu do zástavy, do ujednaného času nevyplatí.

(Rozh. ze dne 30. května 1922, Rv I 314/22.)

Žalobce koupil v roce 1914 nábytek do pánského pokoje za 4270 Kč, část splatil a 2876 Kč zůstal dlužen. Když dodavatel v roce 1917 naléhal na zaplacení, obrátil se žalobce na žalovaného, zda by věc neurovnal, že jest ochoten po případě vzdáti se onoho nábytku. Žalovaný se nabídl, nedoplatek za žalobce zaplatiti, odevzdá-li mu žalobce nábytek do vlastnictví, při čemž vyhradil žalobci právo zpáteční koupě do jednoho roku za náhradu 2876 Kč a dalších výloh. Žalobce k nabídce přistoupil a žalovaný zbytek dluhu zaplatil. Když se žalobce příštího roku domáhal zpětné koupě nábytku, zdráhal se žalovaný žádosti vyhověti, načež žalobce žaloval na neplatnost smlouvy. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl mimo jiné z těchto důvodů: Soud pokládá za zjištěno, že úmysl obou stran směřoval k tomu, by žalobci vyhrazeno bylo právo zpáteční koupě do jednoho roku. Toto právo je však dle předpisu § 1070 obč. zák. možným toliko u nemovitostí. Bylo-li ujednáno ohledně movitých věcí, nemá takovéto nepřipustné ujednání právní platnosti a účinnosti. To však platí nejen o ujednání, zpáteční koupě se týkajícím, nýbrž o celém právním jednání a je proto i koupě, stranami smluvená, sama sebou neplatná. Avšak i s hlediska § 871, pokud se týče §§ 897, 898, 901, 698 obč. zák. dlužno za to míti, že nedošlo k platnému právnímu jednání. Není pochybnosti o tom, že žalovaný skutečně chtěl žalobci poskytnouti možnost, by si nábytek mohl koupiti zase zpět, a nikoliv pouze vyhraditi mu právo předkupní, pro žalobce téměř bezcenné, a že nesouhlas dopisu ze dne 3. května 1917 s prohlášením co do práva žalobci vyhrazeného má svou příčinu zajisté jen v pouhém nedopatření žalovaného. Stejně však jest nepochybné, že nedopatření žalovaného vyvolalo v žalobci omyl v příčině obsahu prohlášení žalovaného. Omyl ten týkal se samého předmětu smlouvy, totiž nábytku, a oběma stranami dle jich prohlášení zamýšleného práva, jež žalobci mělo zůstat zachováno, a překážel tudíž platnému vzniku smlouvy. Poněvadž nelze předpokládati, že žalovaný zúmyslně uvedl žalobce v omyl, nutno dospěti k závěru, že ani žalovaný si neuvědomil, že právo zpáteční koupě při movitostech je nepřipustno. Následky neplatnosti smlouvy posouditi je dle § 1431 obč. zák., který výslovně i pro případ právního omylu, v němž se žalobce dle svého tvrzení nalézal, stanoví, že lze žádati vrácení věci, omylem druhému smluvníku vydané. Důsledkem toho je, že obě strany jsou povinny, vrátiti si navzájem, co následkem omylu byly obdržely, pokud se týče o č se obohatily. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil a uvedl v d ů v o d e c h: Směřoval-li úmysl obou stran k tomu, by žalobci bylo vyhrazeno právo zpáteční koupě, výhrada tato však, jak obě smluvní strany přehlédly, je při věcech movitých nepřipustná, nemohla vzájemnými projevy stran platná smlouva vůbec vzejíti. Smlouva kupní, ujednaná s výhradou koupě zpáteční, jest v podstatě smlouvou, uzavřenou pod podmínkou, že prodávajícímu přísluší právo prodanou věc zase nazpět vykoupiti. Je-li tudíž prokázáno, že smlouva mezi žalobcem a žalovaným stala se s výhradou zpáteční koupě, tedy pod nepřipustnou a nedovolenou podmínkou, je celá úmluva neplatná (§§ 897, 898, 901 a 698 obč. zák.). Otázka omylu (§ 871 obč. zák.) nepřichází ohledně neplatnosti smlouvy v úvahu. Jedná se tu o pouhé nedopatření (přepsání), za kterým nestála pravá vůle stran (§ 869 obč. zák.). Důsledkem toho neplatí tu promlčení tříleté, jehož se strana žalovaná dovolává. Důvod, proč mezi stranami ku platné smlouvě ne-

došlo, netkví v omylu, nýbrž v tom, co snora uvedeno. Mylný předpoklad obou stran, že i při věcech movitých lze platně ujednati výhradu zpáteční koupě, je pro otázku neplatnosti smlouvy rovněž nerozhodným. Poněvadž převzetí nábytku žalovaným se zakládalo na smlouvě neplatné, domáhá se žalobce právem, aby vše uvedeno bylo v předešlý stav, totiž, aby mu byl vrácen nábytek proti tomu, že také on navrátí to, co ze smlouvy ve svůj prospěch obdržel (§§ 877, 1431, 1432 obč. zák.). Je tedy žalobní prosba odůvodněna a je také určita a srozumitelná. Pokud jde o náhradu výloh, žalovanému v dotčené věci vzniklých, nelze od žalobce žádati, by již v žalobě a její prosbě náhradu tu, která mu žalovaným dosud účtována nebyla, číselně uvedl. Proto také stačilo, že prvý soud nestanovil podmínek, za jakých vrácení nábytku státi se má. Otázkou, je-li za dnešního stavu vůbec možno, nábytek vrátiti, nepotřeboval se prvý soud dále zabývati, když je nesporno, že žalovaný nábytek má a když nemožnost vrácení jeho nebyla ve sporu namítána. Stoupnutí ceny nábytku je ve sporu bezvýznamno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Stala se tu koupě s výhradou koupě zpáteční. Ale výhrada koupě zpáteční nemá dle § 1070 obč. zák. místa při movitých věcech. Tento zákaz nemá snad příčinu v tom, že by zákonodárce spatřoval v takové výhradě něco mravně závadného, vždyť ji při nemovitých věcech připouští, nýbrž v tom, že takovým výhradám nepřeje, máje za to, že omezují volnost obchodu. Úmluva není tedy nicotná dle § 879 obč. zák., nýbrž pouze právně nemožná. A tu ustanovuje § 878 obč. zák., že bylo-li smlouveno něco nemožného, má smlouva zůstatí v platnosti v těch kusech, jichž se nemožnost netýká, ač lze-li možné od nemožného dělití. Výhrada koupě zpáteční jest sice nemožná, avšak možno jest právo zástavní a vyplacení zástavy, jež ve výhradě té jako méně ve více obsaženo jest. Že zřízení zápůjčky, zástavním právem pojištěné, jest v ní kryto, ta myšlenka jest tak na snadě, že ji zákon sám v § 1071 obč. zák. připomíná, odkazuje při tom na předpis § 916 obč. zák. Výhrada zpáteční koupě je sice nepřipustná, ale nic nebrání, aby se platnost nezachovala aspoň tomu méně, co v ní jest obsaženo a dle zákona přípustno: prodeji nábytku s výhradou koupě zpáteční do jednoho roku rozuměti dlužno při nepřipustnosti této výhrady tak, že smlouva skládá se ze dvou částí: jednak se poskytuje zápůjčka pod titulem kupní ceny a zřizuje se za ni právo zástavní na věci, předmět koupě tvořící, ale zatím, do uplynutí vyhražené jednorocní lhůty, ve vlastnictví převodce ponechané, a jednak se uzavírá smlouva kupní tak, že nebude-li zápůjčka do jednoho roku vyplacena, má se pokládati zapůjčená suma za kupní cenu a věc zastavená za prodanou, takže příjematel nabývá její vlastnictví. Jinými slovy uzavřena byla koupě pod odkládací výminku, že zástava nebude do jednoho roku vyplacena; nevadí tedy předpis § 1371 obč. zák., dle něhož neplatná jest vedlejší úmluva, přičítící se povaze smlouvy zástavní a o zápůjčce, že zástava po splatnosti pohledávky má věřiteli připadnouti (propadnouti), neboť tady koupě (prodej) byla hla v n í m účelem a kusem smlouvy a byla by uzavřena bývala, jak z předchozího bezesporného jednání plyne, i tehdy,

kdyby byl žalovaný na výhradu »koupě zpáteční«, t. j. odkládací výminku umluveného prodeje nepřistoupil, nemožno tedy uplatnění její brániti, vždyť žalobce svoloval k prodeji bez výhrady — dával mu na vůli věc zaříditi, jak za dobré uzná — a výhradu v jeho prospěch připojil žalovaný sám. Toto hledisko, které rozeznává mezi smlouvou hlavní (prodejem) a vedlejší úmluvou (výhradou), kladouc důraz na to, zda strany smlouvu hlavní chtěly za všech okolností, brání, by se přistoupilo na názor odvolacího soudu, jenž míní, že — je-li právo koupě zpáteční nepřípustno, je celá smlouva neplatna dle §§ 897, 898, 901 a 698 obč. zák. Při stanovisku zde zaujatém odpadá otázka promlčení dle § 1487 obč. zák., kterou odvolací soud vyřizuje tím, že prý se jedná o pouhé nedopatření, za nímž nestála pravá vůle stran, při čemž citován § 869 obč. zák., ač nelze nahlédnouti, co tento předpis má zde činiti. To však odporuje jeho dřívějším vývodům, že obě strany byly v omylu o přípustnosti (platnosti) výhrady koupě zpáteční, a že prý právě pro tuto nepřípustnost, v konci konců tedy pro obapolný omyl, jest celá smlouva neplatna, neboť takto by tu § 1487 obč. zák., jenž nerozeznává, o jaký omyl se jedná, právě místo měl. Nejvyšší soud vychází naopak z platnosti smlouvy. Kdyby byla smlouva neplatnou, byl by žalobce mohl žalovati o vrácení nábytku i tehdy, kdyby byl jednoroční lhůtu promeškal, ale to by neodpovídalo ani úmyslu stran, ani vůbec zásadám smluvního práva. Byla uzavřena smlouva kupní pod odkládací výminkou, že žalobce do jednoho roku nábytek zároveň na ten rok do zástavy daný nevyplatí, ale výminka se nesplnila, protože žalobce ve lhůtě té nárok na výplatu činil a ji nabízel, i stala se proto smlouva kupní bezúčinnou (§§ 696, 897 obč. zák.). Žalovaný vlastnictví nábytku nenabyl a musí jej proti zaplacení umluveného peníze vrátiti. Že žalobce místo bezúčinnosti smlouvy uplatňuje neplatnost, nehraje roli a nebylo také pozastaveno, neboť těžisko žaloby záleží v nároku na vrácení nábytku.

Čís. 1700.

Tím, že oprávněný nepodal žaloby pro rušenou držbu ve lhůtě zákonné, není vyloučen se řádnou žalobou k ochraně rušeného práva.

(Rozh. ze dne 30. května 1922, Rv I 570/22.)

Žalobce měl od žalovaného najatu podkrovní komoru a, ježto žalovaný uzavřel v lednu 1921 půdu, již byl ku komoře přístup, visacím zámkem, k němuž sám měl klíč, domáhal se na něm žalobce v roce 1922, by buďto visací zámek odstranil nebo mu vydal klíč k zámku a dovolil používání podkrovní komory. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud jí vyhověl potud, pokud se domáhala odstranění zámku nebo vydání klíče k němu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

V tomto případě jde jediné o řešení otázky, zda žalovaný jako pronajímatel rušil žalobce jako nájemce ve smluveném užívání najaté místnosti tím, že uzavřel dvůře, vedoucí k této místnosti. Otázku tu je zodpověděti kladně, byť i žalovaný podle svého prohlášení byl ochoten po-